

Af Erik Valeur

Testansvarlig Henrik Teglgard Lund

Research Andreas Thyrring

3-2-1-FYR

Hygge og billig opvarmning er de fleste danskeres begrundelse for at anskaffe en brændeovn. Men nu sættes der større fokus på miljøet – og Svanemærket vil snart kunne ses på en stor del af de danske brændeovne



FOTO COLOURBOX

”Forleden kørte jeg gennem en lille by, hvor der slog flammer op af en skorsten. Her var manden gået hjemmefra – og så stod gnisterne over i haven til naboen, som med god grund blev meget forskrækket. Brandvæsenet kom og kunne jo bare stå og se ilden gå ud af sig selv. Havde det været om natten, kunne en gnist have antændt nabohuset, mens folk lå og sov.”

Sådan siger en jysk brændeovnsforhandler til Tænk og konkluderer: ”Det var uden tvivl en gammel ovn og én af de forbrugere, der bare skovler alt muligt skrald ind i kammeret, så den kan brænde så længe som muligt.”

Og det bekræftes af miljøeksperter: Ét brændeovns-svin kan forurene et helt villakvarter med sundhedsskadelige partikler, selv om de 50 øvrige beboere fyrer korrekt og omhyggeligt.

I Miljøstyrelsen regner man med, at hver femte brændeovns-bruger enten har en gammel og dårlig ovn eller bruger den forkert – hvorefter de slipper forurenende partikler eller ildelugtende røg ud i det blå. Især lugtgenerne er med jævne mellemrum årsag til nabostridigheder i områder, hvor folk bor tæt.

Et sæt nye lovregler skal nu få bugt med de dårlige ovne. Siden 1. juli har det været et lovkrav, at alle brændeovne skal forbi et uafhængigt, akkrediteret laboratorium, hvor de bliver testet for virkningsgraden, brandsikkerheden, og hvor rent ovnene brænder. Alle disse oplysninger skal fremgå af en plade på ovnen.

VIL HAVE SVANEN

Der har i de sidste to år været øget fokus på miljøet i forbindelse med det stærkt voksende antal danske brændeovne.

Det har netop fået brancheforeningen Danske Producenter af Pejse og Brændeovne, DAPO, til at indsende ansøgninger for alle sine medlemmer – som tilsammen dækker omkring 75 procent af det danske marked – til Miljømærkning Danmark med henblik på at få miljømærket Svanen på alle sine ovne.

Tidligere mente man i brancheforeningen, at det var nok med forholdsvis strikse udenlandske standarder som for eksempel den norske.

Peter Jessen Hansen, der er direktør for Morsø Jernstøberi og formand for DAPO, mener ganske vist, at dele af miljødiskussionen har været stærkt overdrevet, og at man opfylder andre lige så strikse standarder, fordi ovnene eksporteres til store udenlandske markeder. ”De fleste af vore ovne opfylder allerede kravene under Svanemærket. Men det er svært at trænge igennem, når miljøet står på dagsordenen. Så nu regner vi med at kunne bruge Svanemærket fra 1. september.”

Under alle omstændigheder bliver de nye ovne stadig bedre, og fyres der korrekt i gode ovne, behøver man ikke have dårlig samvittighed. Varme fra træ bidrager i modsætning til varme fra olie ikke til den globale opvarmning.

Antallet af brændeovne i Danmark er vokset støt de senere år. Energistyrelsen og Teknologisk Institut skønner, at der står omkring en halv million ovne i danske hjem.

Der er netop igangsat et forskningsprojekt på Aalborg Universitet med det formål at udvikle miljørigtige brændeovne. Her håber man på en fremtid for brændeovne helt uden skadelige partikler. ■

TÆNK 10 BUD

Vi har sammenlignet 171 ovne. Her er 10 gode ovne med fornuftig miljøpåvirkning

En mindre ovn i klassisk design

Morsø 3142 er en fritstående konvektionsovn med høj virkningsgrad på 81%, effekt på 5,2 kW og CO-udslip helt nede på 0,04%. Pris: 9.295 kr.



Den svanemærkede **Nibe Handöl 51** er en fritstående støbejernsovn med en virkningsgrad på 79%, effekt på 5 kW. Pris: 8.400 kr.



Indsatsovne

DSA 6 fra SCAN er en indsatsovn med en stor rude med godt syn til flammerne, en høj virkningsgrad på 83%, effekt på 5 kW. Pris: 12.995 kr.



Den svanemærkede **In-Line 55** fra Varde Ovne har en stor rude og en virkningsgrad på 77%. Effekten ligger på 7 kW. Pris: 13.995 kr.



VÆLG DEN RETTE OVN

Mange mennesker begår allerede den største fejl, når de vælger en alt for stor ovn til det rum, den skal stå i. For når de fyrer korrekt, opvarmes rummet til en uudholdelig temperatur.

Det løser mange ved at skrue ned for lufttilførslen, før brændet er blevet til gløder i et forsøg på at kvæle ilden til et passende niveau – men netop den manøvre er med til at fylde luften i villakvarteret med farlige partikler, ligesom skorstenen soder til og øger risikoen for skorstensbrand.

En brændeovn varmer først og fremmest det rum op, hvor den er placeret. Derfor skal man købe en ovn, hvis effekt (ydelse i kilowatt) passer til rummet, den står i. 3-5 kW er rigeligt til en almindelig stue. Dernæst skal man vælge en ovn med høj virkningsgrad – altså hvor mest muligt af brændets energiindhold omdannes til varme i stuen. Svanemærket sætter den nedre grænse for virkningsgraden til 73 procent.

På de svanemærkede ovne er der testet for den skadelige partikeludledning. CE-mærket stiller ikke krav til partikeludledning. Mange ovne kan være lige så gode som de svanemærkede, fordi de opfylder strikse krav, når de eksporteres til andre lande. For eksempel stilles der også i Norge, Tyskland og Østrig krav til ovenes partikeludslip.

Når prisen kan svinge meget på ovne med samme virkningsgrad, kan det hænge sammen med valget af materialer og design – er der meget glas, drejefod eller håndtag af rustfrit stål?

Virkningsgrad = Hvor godt udnytter ovnen brændet



= Svanemærket ovn

Den større brændeovn med syn til flammerne

Den fritstående, svanemærkede **Luxe 1** brændeovn fra Varde Ovne har en stor rude med godt syn til flammerne. Virkningsgraden er 76%, effekten er 7 kW. Pris: 21.995 kr.



Wiking Pacific fra HWAM er en fritstående brændeovn med en stor rude med godt syn til flammerne. Virkningsgraden er 84%, effekten er 6 kW. Pris: 12.995 kr.

Fortsættes næste side →

En større ovn i klassisk design

Svensden 1 er en større, fritstående brændeovn. Høj virkningsgrad på 82%, effekt på 8 kW. Pris: 12.490 kr.



Den svanemærkede **Asgård 6** fra Aduro er en fritstående brændeovn med en høj virkningsgrad på 79%, effekt på 6 kW. Pris: 3.995 kr.

Den simple, effektive og moderne brændeovn

Aduro 3 er en fritstående, svanemærket brændeovn. Virkningsgraden ligger på 77%, effekten er 5 kW. Er først på det danske marked i august. Pris: 6.495 kr.



En fritstående **SCAN 49** brændeovn har en virkningsgrad på hele 86%. Effekten er på 6 kW. Pris: 12.495 kr.

FYR LØS PÅ WEB

Brug *aldrig* husholdningsaffald – som mælkekartoner, plastposer, farvet papir og karton – for det er den helt sikre genvej til at forurene både sig selv, sine familiemedlemmer og sine naboer. Det samme gælder malet, lakeret, limet eller imprægneret træ. Fyring med alt andet end rent træ kan udvikle dioxin.

På www.taenk.dk kan du finde en lang række råd til, hvordan du fyrer mest effektivt og miljørigtigt. Samtidig kan du finde hele den store oversigt over i alt 171 brændeovne og benytte vores hurtigvælger, som er en genvej til det rigtige køb.

Ovnene er rangordnet efter deres virkningsgrad – altså hvor godt ovnene udnytter brændslet.

Og vil man desuden have sikkerhed for lav partikelforurening, kan man se, hvilke ovne der er svanemærkede eller lever op til en af de andre internationale standarder fra Norge, Tyskland eller Østrig.



GRAFIK RASMUS BUHL

FAKTA OM TESTEN

Fra 1. juli 2007 skal alle brændeovne, der sælges i Danmark, være udstyret med det europæiske CE-mærke, hvoraf det fremgår, hvor meget ovnen varmer (ydelse i kilowatt), hvor meget CO (kuliite), den udleder, og endelig hvor godt ovnen udnytter brændslet (virkningsgraden).

Oplysningerne skal stamme fra test gennemført på et uafhængigt, akkrediteret laboratorium. Tidligere kunne enhver hobbysmed producere, sælge og installere brændeovne, blot afstanden til brændbart materiale var mindst 50 centimeter. Nu skal der udover de målte værdier for CO og virkningsgrad angives en præcis minimumsafstand fra ovnen til nærmeste brændbare materiale. Oplysningerne skal stå på en mærkeplade, som skal sidde på ovnen.

Vi har henvendt os til en lang række store producenter af brændeovne, som tilsammen dækker størstedelen af det danske marked, og bedt dem om de oplysninger, der skal stå på ovnene i form af CE-mærket.

Disse oplysninger har vi suppleret med information om særlige miljømærker, som de enkelte ovne har opnået – enten det danske DS, det nordiske Svanen eller andre landes mærker, som opstiller ekstra skrappe krav til den gode brændeovn.

I alt medvirker 12 producenter. Fire ønskede af forskellige grunde ikke at deltage.